

کالج پروژه

www.collegeprozheh.ir

دانلود پروژه های دانشگاهی

بانک موضوعات پایان نامه

دانلود مقالات انگلیسی با ترجمه فارسی

آموزش نگارش پایان نامه ، مقاله ، پروپوزال

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

الغیر

مؤسسه آموزش عالی غیردولتی، غیرانتفاعی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته: مدیریت بازرگانی

گرایش: بازرگانی بین الملل

عنوان:

بررسی تاثیر شدت صادرات بر رشد بهره‌وری

استاد راهنما: دکتر پرویز محمدزاده

استاد مشاور: دکتر ناصر صنوبر

پژوهشگر:

وحید طباطبایی

بهار ۸۸

الحَمْدُ لِلّٰهِ
الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تقدیم به

مادرم که مهر ورزیدن را از نگاه مهربانش آموختم

و زیبایی گذشت را در گذران زندگی درك کردم...

پدرم که حمایتش بنایی شد برای تلاش پرشورم در کسب دانش،

به آن بزرگ که همواره وجودش گرمابخش لحظاتم است...

شناسه پایان نامه (فارسی)

نام خانوادگی دانشجو: طباطبایی	نام: وحید
عنوان پایاننامه: بررسی تاثیر شدت صادرات بر رشد بهره‌وری	
استاد راهنما: دکتر پرویز محمدزاده	استاد مشاور: دکتر ناصر صنوبر
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته: مدیریت بازرگانی
تاریخ فارغ‌التحصیلی: تیرماه سال ۱۳۸۸	تعداد صفحه: ۷۳
واژگان کلیدی: شدت صادرات، یادگیری از صادرات، رشد بهره‌وری	
طبقه بندی JEL: F14, F23, L60	
چکیده عمده تحقیقات قبلی انجام شده در زمینه تاثیر صادرات بر رشد بهره‌وری، به این نتیجه رسیده اند که صادرات لزوماً منجر به رشد بهره‌وری نمی‌گردد. به عبارت دیگر تحقیقات قبلی این فرضیه که شرکت‌های صادرکننده به واسطه انتفاع از پدیده‌ای به نام "یادگیری از صادرات"، رشد بهره‌وری بالایی دارند، را تایید نمی‌کنند. شاید دلیل اصلی این امر آنست که تحقیقات قبلی، شرکت‌های صادرکننده را با شرکت‌های صادرکننده مقایسه کرده‌اند. این در حالیست که شرکت‌های صادرکننده نیز می‌توانند از محصولات وارداتی شرکت‌های خارجی الگوبرداری کرده و همگام با شرکت‌های صادرکننده از مزایای الگوبرداری بهره‌مند شوند. از اینرو مقایسه شرکت‌های صادرکننده با شرکت‌های صادرکننده در	

راستای تشخیص تاثیر صادرات بر رشد بهره‌وری، نمی‌تواند چندان مناسب باشد. لذا این تحقیق با استفاده از متغیر مستقلی به نام " شدت صادرات " که نسبت صادرات بر کل فروش شرکتهای صادر-کننده را نشان می‌دهد، بدون اینکه داده‌های مربوط به شرکتهای صادرکننده را وارد مدل کند، به بررسی تاثیر شدت صادرات بر رشد بهره‌وری پرداخته است. روش انجام تحقیق پژوهش حاضر، همبستگی (تحلیل رگرسیون) بوده و شرکتهای صادرکننده پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، جامعه آماری تحقیق حاضر را تشکیل می‌دهند که از این میان شرکتهای صادرکننده‌ای که بیش از ۱۰ درصد از کل فروششان را صادر می‌کنند به عنوان نمونه انتخاب شده و رفتار آنها طی سالهای ۸۲ تا ۸۵ مورد بررسی قرار گرفته است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که شدت صادرات تاثیر مثبتی بر رشد بهره‌وری دارد.

فصل اول: کلیات تحقیق

- ۱-۱- مقدمه..... ۱
- ۲-۱- بیان مسئله..... ۲
- ۳-۱- ضرورت و اهمیت موضوع..... ۳
- ۴-۱- اهداف تحقیق..... ۳
 - ۴-۱-۱- هدف اصلی..... ۳
 - ۴-۱-۲- اهداف فرعی..... ۳
- ۵-۱- سوالات تحقیق..... ۴
- ۶-۱- فرضیه های تحقیق..... ۴
 - ۶-۱-۱- فرضیه اصلی..... ۴
 - ۶-۱-۲- فرضیه های فرعی..... ۴
- ۷-۱- روش تحلیل داده ها..... ۴
- ۸-۱- جامعه و نمونه آماری..... ۵
- ۹-۱- روش ابزار گردآوری داده ها..... ۵
- ۱۰-۱- متغیر های تحقیق..... ۵
- ۱۲-۱- محدودیت های تحقیق..... ۶

۱۳-۱- ساختار تحقیق..... ۶

فصل دوم: پیشینه تحقیق

۱-۲- مقدمه..... ۷

۲-۲- مفهوم بهره وری..... ۷

۳-۲- مفهوم صادرات و اهمیت آن..... ۱۰

۴-۲- مبانی نظری فرآیند تاثیر صادرات بر رشد بهره وری..... ۱۱

۵-۲- مروری بر تحقیقات..... ۱۳

۱-۵-۲- مطالعات خارجی..... ۱۳

۲-۵-۲- مطالعات داخلی..... ۱۶

۵-۲- جمع بندی..... ۲۰

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

۱-۳- مقدمه..... ۲۱

۲-۳- معادله رگرسیون تحقیق..... ۲۱

۳-۳- بیان آماری فرضیه های تحقیق..... ۲۳

۱-۳-۳- فرضیه اصلی..... ۲۳

۲-۳-۳- فرضیه های فرعی..... ۲۳

۳-۴- روش تحقیق..... ۲۴

۳-۵- جامعه و نمونه آماری..... ۲۴

۳-۶- روش و ابزار گردآوری داده ها..... ۲۵

۳-۷- نحوه تجزیه و تحلیل داده ها..... ۲۵

۳-۷-۱- آمار توصیفی..... ۲۵

۳-۷-۲- آمار استنباطی..... ۲۵

۳-۸- متغیر های تحقیق..... ۲۶

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

۴-۱- مقدمه..... ۲۸

۴-۲- آمار توصیفی..... ۲۸

۴-۲-۱- آمار توصیفی یک متغیره..... ۲۸

۴-۲-۱-۱- توزیع فراوانی نسبت صادرات بر فروش..... ۲۸

۴-۲-۱-۲- میانگین داده ها..... ۳۰

۴-۲-۲- آمار توصیفی دو متغیره..... ۳۱

۴-۲-۲-۱- نحوه پراکنش رشد بهره وری بر حسب شدت صادرات..... ۳۱

۴-۲-۲-۲- نحوه پراکنش رشد بهره وری بر حسب نسبت هزینه های بازاریابی بر فروش..... ۳۲

۳-۲-۲-۴- نحوه پراکنش رشد بهره‌وری بر حسب نسبت پاداش پرداختی بر فروش..... ۳۳

۳-۴- آمار استنباطی..... ۳۴

۱-۳-۴- بررسی فروض مدل رگرسیون خطی کلاسیک..... ۳۵

۲-۳-۴- تخمین ضرایب..... ۳۷

۳-۳-۴- آزمون فرضیه‌های تحقیق..... ۳۷

۱-۳-۳-۴- آزمون فرضیه اصلی..... ۳۷

۲-۳-۳-۴- آزمون فرضیه فرعی اول..... ۳۸

۳-۳-۳-۴- آزمون فرضیه فرعی دوم..... ۳۸

۴-۳-۴- آزمون معنی‌دار بودن کلی معادله رگرسیون تحقیق..... ۳۹

۴-۴- جمع بندی..... ۴۰

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات

۱-۵- مقدمه..... ۴۱

۲-۵- یافته‌های تحقیق..... ۴۱

۳-۵- بحث و نتیجه گیری..... ۴۲

۴-۵- پیشنهادات..... ۴۴

۵-۵- پیشنهادی برای پژوهش‌های آتی..... ۴۴

فهرست جداول

- جدول ۳-۱- تعریف عملیاتی متغیر های تحقیق..... ۲۶
- جدول ۴-۱- توزیع فراوانی نسبت صادرات بر فروش..... ۲۸
- جدول ۴-۲- میانگین داده‌ها..... ۳۰
- جدول ۴-۳- برآورد نرمال بودن جزءهای اخلاص..... ۳۶
- جدول ۴-۴- برآورد ناهمسانی واریانس مشاهدات..... ۳۶
- جدول ۴-۵- تخمین ضرایب معادله رگرسیون تحقیق..... ۳۷
- جدول ۴-۶- آنالیز واریانس برای معادله رگرسیون تحقیق..... ۳۹

فهرست نمودارها

نمودار ۴-۱- توزیع فراوانی شدت صادرات ۲۹

نمودار ۴-۲- نحوه پراکنش داده‌های رشد بهره‌وری بر حسب شدت صادرات..... ۳۲

نمودار ۴-۳- نحوه پراکنش داده‌های رشد بهره‌وری بر حسب رشد نسبت هزینه‌های بازاریابی بر فروش ۳۳

نمودار ۴-۴- نحوه پراکنش داده‌های رشد بهره‌وری بر حسب رشد نسبت پاداش پرداختی بر فروش..... ۳۴

پیوستها

پیوست شماره ۱: خروجی نرم افزار Spss برای توزیع فراوانی نسبت صادرات بر فروش شرکتها

در سال ۸۲..... ۴۶

پیوست شماره ۲: خروجی نرم افزار Spss برای میانگین داده ها..... ۴۷

پیوست شماره ۳: خروجی نرم افزار Eviews جهت آزمون نرمال بودن جزءهای اخلاص..... ۴۸

پیوست شماره ۴: خروجی نرم افزار Eviews جهت آزمون ناهمسانی واریانس..... ۴۹

پیوست شماره ۵: خروجی نرم افزار Spss جهت برآورد کلی معادله رگرسیون تحقیق..... ۵۰

پیوست شماره ۶: خروجی نرم افزار Eviews جهت تخمین ضرایب معادله رگرسیون

تحقیق..... ۵۱

پیوست شماره ۷: فهرست شرکتها..... ۵۲

منابع و مآخذ..... ۵۵

فصل اول:

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

تجارت خارجی می تواند از طرق مختلف موجبات رشد بهره‌وری را فراهم آورد. برخی از اقتصاددانان ادعا دارند که وجود رقابت وارداتی شدیدتر باعث می شود که بنگاه‌ها از نوآوری بیشتری استفاده نمایند تا بتوانند در صحنه فعالیت ماندگار شوند. برخی دیگر ادعا دارند که تماسهای مکرر بنگاههای صادرکننده با بازارهای بین‌المللی باعث تسهیل جذب دانشهای جدید می گردد. با وجود این، تلاشی که جهت تایید تاثیر مثبت تجارت خارجی بر رشد بهره‌وری صورت گرفته، حاصل یکسانی نداشته است. لذا سوال مربوط به اندازه‌گیری منافع حاصل از تجارت خارجی بر حسب رشد بهره‌وری، هنوز به قوت خود باقی است. (حسینی نسب و غوچی، ۱۳۸۶) این سوال در زمانهای اخیر منجر به بررسی رابطه بین صادرات و بهره‌وری در سطح بنگاه یا صنعت شده است. برخی از پژوهشگران آثار صادرات بر رشد بهره‌وری را از منظر "سرریز" دانش فنی ناشی از تماسهایی که کشورهای مختلف به شکل مبادله کالاهای قابل تجارت برقرار می کنند، مورد بررسی قرار داده اند. تاثیر این نوع سرریز، مثبت و معنی دار گزارش می شود. (Keller, 2000) بعضی

¹-Spillovers

دیگر، آثار صادرات را از منظر " رقابت " مورد توجه قرار می دهند. مثلاً ادواردز صراحتاً رقابت را نتیجه تغییر محدودیت های تجاری می پندارد. (Edwards, 1998)

نکته حائز اهمیت این است که هر چه اقتصاد به سوی بازارهای بین المللی بازتر باشد میزان رقابت شدیدتر خواهد شد و این امر بنگاههایی را که دارای کارایی کمتر هستند، از صحنه خارج می کند و بنگاههایی که در صحنه باقی می ماند را وادار می نماید که برای ماندگار شدن خود بهره‌وری بیشتری ارائه دهند.

هر چند که رشد اقتصادی مبتنی بر رشد بهره‌وری در ایران بعد از پیروزی انقلاب اسلامی همواره مورد توجه مسئولان مربوطه بوده و سند چشم انداز توسعه ایران مصداق بارز این امر محسوب می شود، اما بحث تاثیر صادرات بر رشد بهره‌وری هنوز ناشناخته بوده و خلاء ناشی از این کمبود، انگیزه ای برای تدوین تحقیق حاضر شده است.

۱-۲- بیان مسئله

شکاف عمیق تکنولوژیکی در بین کشورهای توسعه یافته و کشورهای در حال توسعه، موجب شده کشورهای در حال توسعه توانایی لازم برای رقابت در عرصه بین المللی را نداشته باشند. تحت این شرایط تمرکز بنگاههای اقتصادی کشورهای در حال توسعه بر خلق دانش تکنولوژیکی که بتواند با تکنولوژی‌های مورد استفاده کشورهای توسعه یافته رقابت کند، امری بسیار پرهزینه، زمان بر و چه بسا غیرممکن است. از این رو کشورهای در حال توسعه بایستی با الگوبرداری از تکنولوژی‌ها و تکنیک های مورد استفاده کشورهای توسعه یافته و توسعه کاربرد آنها، شکاف تکنولوژیکی موجود را با کمترین هزینه و در کمترین زمان پر کنند.

۱-۳- ضرورت و اهمیت موضوع

روند رو به رشد جهانی شدن^۱ و یا به عبارت بهتر جهانی سازی، منجر به رقابتی تر شدن هر چه بیشتر فضای کسب و کار شده که بقا در چنین فضای رقابتی مستلزم بهبود مستمر بهره‌وری است. جهت دستیابی به ارتقاء مستمر بهره‌وری، حضور عمیق در بازارهای رقابتی و دریافت مداوم بازخورهای لازم جهت آگاهی از نقاط ضعف و قوت و همچنین فرصتها و تهدیدات محیطی امری ضروری است. از طرف دیگر صادرات اولین و کم ریسک‌ترین راه ورود به بازارهای بین‌المللی است، لذا بنگاههای اقتصادی بایستی با حضور مداوم در بازارهای مناسب برای صادرات، زمینه را برای ارتقاء مستمر بهره‌وری فراهم آورند.

۱-۴- اهداف تحقیق

۱-۴-۱- هدف اصلی

بررسی تاثیرشدت صادرات بر رشد بهره‌وری

۱-۴-۲- اهداف فرعی

(۱) بررسی تاثیر هزینه‌های بازاریابی بر رشد بهره‌وری

(۲) بررسی تاثیر پاداش پرداختی به کارکنان بر رشد بهره‌وری

^۱ - Globalization

۱-۵- سوالات تحقیق

- ۱) آیا شدت صادرات تاثیر مثبتی بر رشد بهره‌وری دارد؟
- ۲) آیا رشد نسبت هزینه های بازاریابی به فروش تاثیر مثبتی بر رشد بهره‌وری دارد؟
- ۳) آیا رشد نسبت پاداش پرداختی به فروش تاثیر مثبتی بر رشد بهره‌وری دارد؟

۱-۶- فرضیه‌های تحقیق

این تحقیق شامل یک فرضیه اصلی و دو فرضیه فرعی به شرح زیر است :

۱-۶-۱- فرضیه اصلی

شدت صادرات تاثیر مثبتی بر رشد بهره‌وری دارد.

۱-۶-۲- فرضیه‌های فرعی

- ۱) رشد نسبت هزینه های بازاریابی به فروش تاثیر مثبتی بر رشد بهره‌وری دارد.
- ۲) رشد نسبت پاداش پرداختی به فروش تاثیر مثبتی بر رشد بهره‌وری دارد.

۱-۷- روش تحلیل داده‌ها

جهت آزمون فرضیه‌های تحقیق از تکنیک‌های اقتصادسنجی استفاده می‌شود. همچنین روش

آماري مورد نظر جهت تجزیه و تحلیل داده ها "رگرسیون مقطعی" است.

۸-۱- جامعه و نمونه آماری

شرکت‌های صادر کننده پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران جامعه آماری تحقیق حاضر را تشکیل می دهند که از این میان، شرکت‌های صادرکننده‌ای که در سال ۸۲ بیشتر از ۱۰ درصد از ارزش ریالی کل فروششان را صادر کرده‌اند به عنوان نمونه انتخاب شده و رفتار آنها طی سالهای ۸۲ تا ۸۵ مورد بررسی قرار گرفته است.

۹-۱- روش و ابزار گردآوری داده‌ها

روش گردآوری داده‌های این تحقیق، کتابخانه ای بوده و ابزار گردآوری داده ها اسناد و مدارک می باشد.

۱۰-۱- متغیرهای تحقیق

متغیر وابسته : رشد بهره‌وری

متغیر مستقل اول : شدت صادرات

متغیر مستقل دوم : رشد نسبت هزینه های بازاریابی به فروش

متغیر مستقل سوم : رشد نسبت پاداش پرداختی به فروش

لازم به ذکر است که با توجه به تاثیر زمانبر صادرات بر رشد بهره‌وری، شدت صادرات

شرکتهای مورد بررسی در سال ۸۲ به عنوان متغیر مستقل در نظر گرفته شده و تاثیر آن بر رشد بهره‌وری در طی سالهای ۸۲ تا ۸۵ مورد بررسی قرار گرفته است.

۱-۱۱- محدودیت‌های تحقیق

به دلیل عدم دسترسی به آمار و اطلاعات، برخی از متغیرهای تاثیر گذار بر رشد بهره‌وری (مانند آموزش کارکنان و نوآوری)، وارد مدل نشده اند. درضمن در تحقیق حاضر جهت تخمین ضرایب از داده‌های مقطعی استفاده شده است.

با توجه به پراکندگی جغرافیایی شرکتهای مورد بررسی، مراجعه حضوری به شرکتهای مذکور و آگاهی از نوع صادرات (مستقیم یا غیر مستقیم) آنها، از لحاظ اقتصادی و زمانی مقرون به صرفه نمی باشد. لذا تحقیق حاضر با تعیین مرز ۱۰ درصد برای متغیر شدت صادرات، اقدام به افراز شرکهای مورد بررسی (از منظر نوع صادرات) کرده است.

۱-۱۲- ساختار تحقیق

این پژوهش در پنج فصل ارائه شده است. فصل اول به کلیات پژوهش اختصاص داده شده است. در فصل دوم ضمن مرور مبانی نظری موضوع تحقیق، چارچوب لازم جهت حمایت از فرضیات تحقیق ارائه می شود. فصل سوم به روش شناسی تحقیق می پردازد. در فصل چهارم داده های جمع آوری شده از مطالعه اسناد و مدارک (صورت های مالی) مورد تجزیه و تحلیل قرار می- گیرند و نهایتا در فصل پنجم نتایج و پیشنهاداتی در زمینه موضوع مورد تحقیق ارائه می گردد.

فصل دوم:

پیشینه تحقیق

۱-۲ مقدمه

در این فصل ابتدا مفهوم بهره‌وری و سپس مفهوم صادرات و اهمیت آن و همچنین مبانی نظری مربوط به فرآیند تاثیر صادرات بر رشد بهره‌وری مورد بررسی قرار خواهد گرفت. در قسمت بعد پیشینه تجربی تحقیق شامل مطالعات خارجی و مطالعات داخلی بررسی شده و در نهایت در بخش جمع بندی با توجه به مطالعات داخلی و خارجی انجام شده تکنیک و روش تحلیل تحقیق، استخراج خواهد شد.

۲-۲- مفهوم بهره‌وری

بهره‌وری مفهومی جامع و کلی است که به عنوان یک ضرورت برای ارتقاء سطح زندگی، رفاه بیشتر و آسایش انسانها همواره مورد نظر مسئولین و دست اندر کاران اقتصادی هر کشور بوده و می باشد. بهره‌وری به عنوان یکی از شاخص های مهم کارآمدی بخشها و فعالیت های مختلف اقتصادی محسوب می شود و معیاری مناسب برای ارزیابی عملکرد بنگاهها، سازمانها و تعیین میزان موفقیت در رسیدن به اهداف می باشد. گر چه امروز مفهوم بهره‌وری فراتر از یک معیار و به عنوان یک

فرهنگ و نگرش به کار و زندگی مطرح شده است، اما هنوز اهمیت اندازه گیری کمی بهره‌وری به قوت خود باقی مانده است و به عنوان مهمترین شاخص در ارزیابی اقتصادی دارای کاربرد فراوان در مطالعات تجربی است و از اهمیت به سزایی برخوردار می باشد

ارتقاء بهره‌وری همواره مطلوب بوده و متضمن رفاه عمومی، محور رقابت های جهانی، استفاده کارآمد از منابع، ارتقاء کیفیت کالاها و خدمات و به عبارت بهتر، مسیر تعالی، پیشرفت و توسعه اقتصادی جامعه است که با استفاده شایسته از منابع انسانی و جلب مشارکت آنان، به کارگیری شیوه های نوین علمی در مدیریت، فناوری، آموزش و ترویج فرهنگ بهره‌وری در سطح ملی، تسهیل ارتباطات و انتقال اطلاعات، همسو شدن منافع فردی با منافع ملی و بطور خلاصه با رفتار و تصمیم هوشمندانه، خردمندانه و زیرکانه بدست می آید.

در ادبیات اقتصادی برای بهره‌وری، مفاهیم متعددی توسط اقتصاد دانان، موسسات و سازمانهای بین المللی ارائه شده است. واژه بهره‌وری برای اولین بار در سال ۱۷۶۶ توسط « کنه » به کار رفت. یک قرن بعد « لیترو » در سال ۱۸۳۳ بهره وری را به مفهوم «استعداد تولید کردن» تعریف کرد. در اوایل دهه ۱۹۰۰ بهره وری را « رابطه بین ستاده و عوامل به کار گرفته شده در تولید » تعریف کردند. در سال ۱۹۵۰ سازمان همکاری های اقتصادی اروپا^۱ تعریف دقیقتری از بهره وری ارائه کرد و آن را «نسبت ستاده به یکی از عوامل تولید» معرفی کرد. دفتر بین المللی کار^۲ بهره وری را « رابطه بازده تولید با یکی از عوامل مشخص کننده تولید یعنی زمین، سرمایه، کار و مدیریت» می داند و

^۱.OECEC

^۲.ILO

سازمان بهره‌وری اروپا^۱ آن را «درجه استفاده موثر از هر یک از عوامل تولید» معرفی می‌کند و معتقد است که بهره‌وری، قبل از هر چیز یک دیدگاه فکری است. هدف بهره‌وری اینست که به طور مستمر سعی در بهبود وضع موجود کند. مبنای این هدف براین عقیده استوار است که: امروز را بهتر از دیروز و فردا را بهتر از امروز کار کنیم.

بهره‌وری یعنی «استفاده بهینه از منابع تولیدی، نیروی کار، سرمایه، تجهیزات تسهیلات، انرژی، مواد و مدیریت بطور علمی، کاهش هزینه‌های تولید، از بین بردن ضایعات، گسترش بازارها و نظیر اینها برای بهبود سطح کیفیت زندگی و توسعه اقتصادی است که بطور کلی از نسبت تولید کالاها و خدمات یا مجموعه‌ای از کالاها و خدمات به یک یا چند عامل موثر در تولید آن کالاها و بدست می‌آید». بطور خلاصه بهره‌وری بصورت نسبت ستاده‌ها به نهاده‌ها تعریف می‌شود. (نقل از عسگری و همکاران ۱۳۸۴)

مرکز بهره‌وری ژاپن در سال ۱۹۵۵ بهره‌وری را چنین تعریف می‌کند:

«حداکثر استفاده از منابع فیزیکی، نیروی انسانی و سایر عوامل به روشهای علمی بطوریکه بهبود بهره‌وری به کاهش هزینه تولید، گسترش بازارها، افزایش اشتغال و بالا رفتن سطح زندگی همه آحاد ملت، منجر شود.»

از دید مرکز بهره‌وری ژاپن، بهره‌وری یک اولویت و انتخاب ملی است که منجر به افزایش رفاه اجتماعی و کاهش فقر می‌گردد. مرکز بهره‌وری ژاپن از زمان تأسیسش در سال ۱۹۵۵ نهضت ملی افزایش بهره‌وری در این کشور را تحت سه اصل رهنمون ساز به جلو هدایت نموده که

¹.EPA

عبارتند از: افزایش اشتغال، همکاری بین نیروی کار و مدیریت و توزیع عادلانه و برابر ثمره های بهبود بهره وری در میان مدیریت، نیروی کار و مصرف کنندگان.

در اواخر دهه ۱۹۷۰ و اوایل دهه ۱۹۸۰ مرکز بهره وری آمریکا تعریف زیر را ارائه داد:

قیمت تعدیل شده سود = بهره وری

۲-۳- مفهوم صادرات و اهمیت آن

صادرات عبارت است از صدور کالا به بازارهای خارجی که شیوه معمول بسیاری از شرکت ها است، زیرا بسیاری از کشورها فرصت های کافی برای تولید در محل را اعطا نمی کنند. صادرات به چند کشور امکان تولید انبوه و در نتیجه کاهش هزینه ها و کاهش بهای تمام شده را فراهم می سازد. (بابایی زکلیلی، ۱۳۸۲ ص ۱۳۵) از طرف دیگر صادرات کم ریسک ترین راه ورود به بازارهای خارجی است. صادرات به دو شیوه انجام می گیرد: الف) صادرات غیرمستقیم ب) صادرات مستقیم

شرکت هایی از صادرات غیرمستقیم استفاده می کنند که میزان صادرات آنها کم بوده و نمی توانند هزینه های ایجاد و اداره واحدهای مربوط به امر صادرات را در شرکتشان تقبل کنند لذا این شرکت ها معمولاً با استفاده از واسطه های معاملات بین المللی که در داخل کشور صادر کننده وجود دارد، اقدام به صادرات می کنند. مزیت اصلی استفاده از این روش صادرات، هزینه و ریسک کم آنست و عیب بزرگ آن نبود کنترل بر کانال های بازاریابی بین المللی و داشتن فرصت کمتر برای بهره مند شدن از پدیده "یادگیری از صادرات"^۱ است. در حالیکه در صادرات مستقیم شرکت های صادر کننده بطور مستقیم و از طریق عاملین فروش خود شرکت که در کشور مقصد فعالیت می کنند

^۱ - Learning-by-exporting

اقدام به صادرات می‌کنند. این روش صادرات که برای شرکت‌هایی که صادرات زیادی دارند مناسب بوده و نیازمند صرف هزینه‌های زیاد بازاریابی بین‌المللی است. در مقابل شرکت‌های صادرکننده‌ای که از این روش استفاده می‌کنند کنترل بیشتری بر کانالهای بازار یابی بین‌المللی داشته و در قیاس با شرکت‌هایی که از روش صادرات غیرمستقیم استفاده می‌کنند شانس بیشتری برای بهره‌مند شدن از پدیده "یادگیری از صادرات" دارند.

۲-۴- مبانی نظری فرآیند تاثیر صادرات بر رشد بهره‌وری

در مورد رابطه بین صادرات و رشد بهره‌وری دو دیدگاه متضاد مطرح است. طرفداران دیدگاه اول معتقدند جهت علیت در رابطه بلند مدت بین صادرات و بهره‌وری از سمت صادرات به بهره‌وری است، در حالیکه طرفداران دیدگاه مقابل بر این باورند که جهت علیت در رابطه مذکور از سمت بهره‌وری به صادرات است.

در ادبیات اقتصادی "یادگیری از صادرات" اصطلاحی است که اشاره به تاثیر صادرات بر بهره‌وری در بلندمدت دارد.

رومر، باتیز، ریورا، گروسمن و هلپمن (Romer , Batiz , Rivera Grossman and

Helpman) معتقدند که صادرات از مجرای نوآوری منجر به افزایش بهره‌وری می‌گردد. به عقیده

آنان شرکت‌های صادرکننده مجبورند بطور مداوم تکنولوژی و استاندارد های تولیدی شان را در

راستای رقابت در بازار های بین المللی بهبود بخشند. (نقل از Mahmut yasar 2004)

بارو، سالا، پارنته و پرسکت (Barro;Sala-I-Marti;Parente and Prescott) معتقدند صادرات از طریق انتقال تکنولوژی منجر به بهبود بهره‌وری می‌گردد. به زعم آنان شرکت‌های صادرکننده به دلیل اینکه در معرض تکنولوژی‌های برتر قرار دارند اقدام به جذب این تکنولوژی‌های نموده و بهره‌وری خود را بهبود می‌بخشند. (نقل از همان منبع)

لوکاس، کلریدس، لاچ و تایبوت (Lucas;Clerides;Lach and Tybout) معتقدند صادرات از مجرای پدیده‌ای به نام یادگیری از صادرات منجر به بهبود بهره‌وری می‌گردد. آنان بر این باورند که شرکت‌های صادرکننده مهارت‌های مدیریتی جدید و به روز را از شرکت‌های رقیب آموخته و با توسعه کاربرد آنها بهره‌وری خود را افزایش دهند. همچنین اقتصاددانان براین مهم اتفاق نظر دارند که در صورت اشباع شدن بازارهای داخلی، صادرات از مجرای صرفه‌جویی‌های ناشی از مقیاس منجر به بهبود بهره‌وری می‌گردد. (نقل از همان منبع)

از طرف دیگر همانطور که ذکر شد طرفداران دیدگاه مقابل اعتقاد دارند که جهت‌علیت در رابطه بین صادرات و بهره‌وری از بهره‌وری به سمت صادرات است. در ادبیات اقتصادی اصطلاحی تحت عنوان "خود انتخابی"^۱ بازارهای رقابتی بین‌المللی وجود دارد که بیان‌کننده رابطه‌ی علیت بین صادرات و بهره‌وری از سمت بهره‌وری به صادرات است؛ چرا که تنها شرکت‌هایی با بهره‌وری بالا توانایی بقا در بازارهای رقابتی بین‌المللی را دارند. دیکسیت، رابرت، برنارد و جنسن (Dixit;Robert;Bernard and jense) معتقدند شرکت‌هایی که بهره‌وری بالاتری نسبت به

¹-Self-selection

شرکت‌های دیگر دارند به احتمال زیاد توانایی فائق آمدن به هزینه‌های اولیه ناشی از صادرات را داشته و می‌توانند در بلندمدت در بازارهای بین‌المللی دوام بیاورند. (نقل از همان منبع)

۲-۵- مروری بر تحقیقات

۲-۵-۱- مطالعات خارجی

شارما (Sharma 2000) پیامدهای آزادسازی را روی تغییرات ساختاری صنایع کارخانه‌ای نپال که در گروه کشورهای کمتر توسعه یافته طبقه بندی می‌گردد مورد بررسی قرار داد. آزادسازی تجاری در کشورهای کمتر توسعه یافته با درآمد پایین به دلیل پایین بودن کشش‌های عرضه و فرآیند اولیه صنعتی سازی ممکن است مشکل این دسته از کشورها را حل ننماید. نتایج مطالعه شارما نشان می‌دهد تغییرات ساختاری تا حدودی در تولید صنعتی و جهت گیری تجاری مشاهده می‌گردد، اما بهبود معنی داری در رشد کلی بهره‌وری و توزیع فضای صنعتی که عمدتاً به دلیل کمبود زیر ساخت‌های اساسی و نیروی کار ماهر می‌باشد، مشاهده نمی‌گردد.

فلزتکین (Filiztekin 2000) در بررسی آثار آزادسازی اقتصادی بر صنایع کارخانه‌ای ترکیه مشاهده کرد که اقتصاد ترکیه از صنعتی سازی جایگزینی واردات به سمت استراتژی برون‌گرا در حال حرکت بوده به طوری که حداقل نیمی از رشد ارزش افزوده آن را استراتژی توسعه صادرات تشکیل می‌دهد. در این میان صنایع نرخ رشد بالایی را در سهم‌های تجاری و رشد بهره‌وری تجربه نموده است.

¹ - sunk costs

کیم (Kim 2000) اثر آزادسازی را بر بهره‌وری رقابت بازار و کارایی مقیاس در کره جنوبی با استفاده از ۳۶ صنعت کارخانه ای در دوره ۸۸-۱۹۶۶ مورد مطالعه قرار داد. وی با فرض رقابت ناقص در الگو نشان داد که آزادسازی تجاری، رشد بهره‌وری، رقابت و کارایی مقیاس را بهبود داده است.

میلر و آپادهیای (Miller and Upadhyay 2000) آثار درجه باز بودن اقتصاد، سیاست‌های تجاری و سرمایه انسانی را بر بهره‌وری کلی عوامل با استفاده از داده‌های پنل برای مجموعه‌ای از کشورهای پیشرفته و در حال توسعه مورد بررسی قرار می‌دهند. نتایج حاصله نشان می‌دهد که درجه بیشتر باز بودن اقتصاد منجر به رشد بالاتر بهره‌وری کلی عوامل تولید شده است. تاثیر سرمایه انسانی بر بهره‌وری در کشورهای درآمد پایین بستگی به درجه باز بودن اقتصاد دارد. برای کشورهای فقیر با درجه کم باز بودن اقتصاد این اثر منفی و برای کشورهای فقیر با اقتصاد بازتر اثر مذکور مثبت است.

داتا و احمد (Dutta and Ahmed 2001) مدل سرمایه انسانی رشد درون‌زا را که توسط لوکاس توسعه یافته بود؛ به عنوان چارچوب نظری برای تجزیه و تحلیل تجربی رابطه بین آزادسازی تجاری و رشد صنعتی در پاکستان طی دوره زمانی (۱۹۹۵-۱۹۷۳) به کار گرفتند. آنها در مطالعه خود برای تابع رشد جمعی ارزش افزوده صنعتی، رهیافت هم‌انباشتگی و تصحیح مدل سازی خطای جوهانسون-جوسیلیوس را مورد استفاده قرار دادند. آنان تنها به یک رابطه بلند مدت منحصر به فرد بین ارزش افزوده صنعتی و عوامل اصلی تعیین کننده آن نظیر موجودی سرمایه واقعی، نیروی کار، صادرات حقیقی، متوسط نرخ تعرفه وارداتی و متغیر سرمایه انسانی و یا نیروی کار موثر دست

یافتند. همچنین در تحقیق پویایی‌های کوتاه مدت در حول رابطه بلند مدت تعادلی مشاهده گردید تنها نیروی کار و صادرات حقیقی دارای تاثیر معنی داری بر رشد ارزش افزوده صنعتی می باشد؛ اما متغیر سرمایه انسانی نقش موثری را در کوتاه مدت ایفا نمی نماید.

کاستلانی (Castellani 2002) در تحقیق خود به بررسی تاثیر رفتار صادراتی بر رشد بهره-

وری عوامل تولید در نمونه ای از شرکت‌های تولیدی ایتالیا پرداخت. نتایج پژوهش وی نشان داد که صرف حضور در بازارهای صادراتی منجر به بهبود رشد بهره‌وری عوامل تولید نمی گردد، بلکه حضور عمیق در بازارهای صادراتی است که رشد بهره‌وری عوامل تولید را بهبود می بخشد. وی نشان داد که تنها شرکت‌هایی که بیش از ۷۵ درصد کل فروششان به صادرات اختصاص دارد، از مزایای حضور در بازارهای صادراتی منتفع می شوند.

فریگز و واگنر (Fryges and Wagner 2007) به بررسی رابطه علیت بین نسبت صادرات

بر فروش و رشد بهره‌وری نیروی کار در شرکت‌های تولیدی آلمان پرداختند. یافته‌های پژوهش ایشان نشان داد که اولاً صادرات تنها در بازه مشخصی از نسبت صادرات بر فروش منجر به بهبود رشد بهره‌وری نیروی کار می گردد، ثانیاً رابطه بین نسبت صادرات بر فروش و رشد بهره‌وری نیروی کار در بازه مذکور همیشه ثابت نیست. فریگز و واگنر ابراز داشتند که دلیل عدم ثبات همیشگی رابطه مذکور اینست که شرکت‌های آلمانی در راستای توسعه صادرات خود اقدام به فروش کالاهایشان در بازار کشورهای مانند هند و چین کرده اند که به دلیل دوری و توسعه نیافتگی کشورهای مذکور از لحاظ تکنولوژیکی، صادرات به چنین کشورهایی منجر به رشد بهره‌وری نیروی کار نشده است.

۲-۵-۲- مطالعات داخلی

اکبری و کریمی (۱۳۷۵) تاثیر صادرات بر رشد بهره‌وری را براساس تابع تولید فدر برای دوره ۷۴-۱۳۴۸ مورد مطالعه قرار دادند. نتایج حاصل از این مطالعه نشان می‌دهد که در سطح کلان اثر رشد صادرات صنعتی و نفتی بر رشد اقتصادی معنی‌دار و قوی است. به علاوه ارتباط مذکور دو طرفه بوده و از رشد اقتصادی به رشد صادرات صنعتی نیز وجود دارد. در همین حال رشد صادرات نفتی (عمدتاً شامل کالاهای سنتی و کشاورزی) تاثیری بر رشد اقتصادی ندارد. تشکیل سرمایه در اقتصاد نیز تحت تاثیر رشد اقتصادی و صادرات نفتی بوده و رشد صادرات صنعتی و غیر صنعتی دارای آثار معنی‌داری بر آن نیست. در سطح بخش‌ها نیز اثر رشد صادرات بر رشد ارزش افزوده بخش صنعت و معدن به مراتب بزرگتر از بخش کشاورزی است.

جلالی نائینی و رضازاده (۱۳۷۵) با استفاده از الگوی تابع تولید و مطالعه ۸ کشور نفت خیز از جمله ایران به این نتیجه رسیدند که اثر گذاری صادرات (شامل نفتی و غیر نفتی) در رشد اقتصادی این کشورها از سایر کشورهای در حال توسعه کمتر بوده است.

فرجادی و لعلی (۱۳۷۶) تاثیر صادرات و همچنین متغیرهای وارداتی شامل واردات واسطه‌ای، سرمایه‌ای و مصرفی را بر رشد اقتصادی مبنی بر الگوی تابع تولید برای دوره زمانی ۷۳-۱۳۴۰ مورد مطالعه قرار دادند. نتایج حاصله نشان می‌دهد که یک ارتباط مثبت و قوی بین نرخ رشد صادرات و واردات و نرخ رشد اقتصادی وجود دارد. تاثیر واردات کالاهای سرمایه‌ای و واسطه‌ای بر رشد اقتصادی مثبت و معنی‌دار است، هر چند واردات مصرفی تاثیر با اهمیتی بر رشد اقتصادی نداشته است.

هژبر کیانی و حسنوند (۱۳۷۷) با استفاده از روش علیت گرنجری به این نتیجه رسیدند که در اقتصاد ایران رشد صادرات (نفتی و غیر نفتی) بر رشد اقتصادی تأثیری ندارد.

برادران شرکا و صفری (۱۳۷۷) رابطه میان رشد اقتصادی و صادرات را در طول ۷۲-۱۳۳۸ در بخش‌های کشاورزی، صنعت و خدمات با استفاده از آزمون علیت گرنجر و همچنین الگوی فدر مورد مطالعه قرار می‌دهند. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که در ایران صادرات غیر نفتی آثار مثبتی بر رشد اقتصادی داشته است و این اثر گذاری در بخش صنعت بیشتر از سایر بخش‌ها است.

متوسلی (۱۳۷۸) اثر صادرات کل بر تولید ناخالص داخلی را با استفاده از آزمون علیت گرنجری برای دوره ۷۴-۱۳۳۸ مورد آزمون قرار داد. نتایج حاکی از رابطه دو طرفه بین این دو متغیر بوده است.

توکلی و هاشمیان (۱۳۷۸) رابطه میان صادرات و رشد تولید را برای زیر بخش‌های صنعتی و کشاورزی در ایران بر اساس طبقه بندی دو رقمی ISIC و همچنین بخش کشاورزی با استفاده از الگوی تابع تولید فدر و اطلاعات دوره ۷۴-۱۳۴۶ مورد بررسی قرار می‌دهند. نتایج این تحقیق حاکی از آن است که صنایع و زیر بخش‌های آن نسبت به رشد صادرات واکنش مثبت و معنی داری نشان می‌دهند. بعلاوه واکنش صنایع مواد غذایی نسبت به تغییر رشد صادرات بیشتر از سایر صنایع بوده است. بخش صنعتی در مقایسه با بخش کشاورزی تأثیر پذیری بیشتری نسبت به صادرات خود دارد.

سید رضا عظیمی (۱۳۷۹) اثر صادرات غیر نفتی را بر رشد اقتصادی مبتنی بر آثار جنبی و بهره‌وری با استفاده از الگوی تابع تولید مورد مطالعه قرار داد. نتایج این پژوهش بر اساس داده‌های آماری سال‌های ۷۶-۱۳۴۶ آثار صادرات غیر نفتی بر رشد تولید ناخالص بدون نفت را در ایران تایید نمی‌کند.

یغمائی‌ان (۱۳۸۰) نتایج متون تجربی حامی نظریه نئوکلاسیکی رشد مبتنی بر صادرات را مورد مطالعه قرار داد. وی از تحلیل رگرسیونی مبتنی بر داده‌های سری زمانی و مقطعی برای ۶۶ کشور در حال توسعه طی دوره‌های ۸۰-۱۹۷۱ و ۹۰-۱۹۸۱ استفاده کرد. در این مطالعه هیچ تایید آماری برای نظریه رشد صادرات گرا به دست نیامد.

صنوبر و عالی (۱۳۸۰) در تحقیقشان رابطه بین صادرات و بهره‌وری را در صنایع کشور با استفاده از شاخص مالم کوئیست مورد بررسی قرار دادند. ایشان نشان دادند که طی سالهای ۷۹-۱۳۷۶ علیرغم کوشش‌های بعمل آمده در راستای ارتقاء صادرات غیرنفتی، میزان صادرات صنایع کشور کاهش یافته که این امر ناشی از کاهش سطح بهره‌وری صنایع کشور در دوره مذکور به علت افت سطح تکنولوژی بوده است. همچنین این مطالعه نشان داد که در دوره مذکور رشد صادرات تنها در گروههایی از صنایع مشاهده می‌شود که از نیروی کار ماهر استفاده می‌کنند.

صنوبر (۱۳۸۲) در فرضیه‌های فرعی تحقیق خود تحت عنوان "بررسی رابطه راهبردهای بازار-محصول و عملکرد صادرکنندگان ایرانی" رابطه کارایی و حجم صادرات و همچنین رابطه کارایی و نرخ رشد صادرات را با استفاده از مدل آنالیز واریانس مورد آزمون قرار داد. یافته‌های پژوهش وی نشان داد که بین کارایی و حجم صادرات رابطه‌ای وجود ندارد، اما بین کارایی و نرخ رشد صادرات

رابطه مثبت قوی وجود دارد. ایشان یافته های مذکور را چنین تفسیر کردند که بنگاههایی قادرند نرخ رشد پایدار داشته باشند که از کارایی زیاد برخوردارند. از سوی دیگر بنگاههایی که مقادیر زیادی را صادر می کنند الزاما دارای کارایی نیستند و این نکته می تواند در توجیه رفتار صادراتی بنگاهها در فاصله سالهای ۷۳ تا ۷۷ مورد استفاده قرار گیرد.

محسنی (۱۳۸۳) در مطالعه ای اثر آزادسازی تجاری بر رشد صنعتی در ایران را مورد بررسی قرار داد. در این مطالعه با پیروی از مدل سرمایه انسانی رشد درونزای لوکاس و همچنین مطالعه داتا و احمد (۲۰۰۱) که شاخص آزادسازی تجاری را در مدل لوکاس جهت آزمون لحاظ کرده اند، آثار آزادسازی تجاری بر رشد صنعتی طی دوره زمانی ۸۰-۱۳۳۸ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج حاکی از آن است که اثرگذاری محدودیت های تجاری نظیر تعرفه ها از یک طرف و از طرف دیگر توسعه صادرات و همچنین بکارگیری نیروی کار ماهر به عنوان سرمایه انسانی، در رشد صنعتی از اهمیت بالایی برخوردار می باشند. به طوریکه این اثر در فرآیند اصلاحات تجاری و بعد از آن نیز تشدید شده است.

کميجانی و صفوی (۱۳۸۵) در تحقیق خود تاثیر توسعه صادرات بر رشد بهره وری کل عوامل تولید را در زیر بخش های صنعتی چهار استان تهران، اصفهان، آذربایجان شرقی و خراسان با استفاده از مدلی که هم در بردارنده سمت عرضه و هم در بردارنده سمت تقاضای اقتصادی می باشد، مورد بررسی قرار داد و متعاقب آن رشته فعالیت های صنعتی اولویت دار این چهار استان را در تاثیر پذیری از توسعه صادرات معرفی نمود. یافته های تحقیق وی نشان می دهد که رشد صنایع غذایی، فلزات اساسی و شیمیایی در استان تهران، صنایع فلزات اساسی، شیمیایی و غذایی در استان اصفهان، صنایع

فلزات اساسی، غذایی و متفرقه در استان آذربایجان شرقی از مجرای رشد بهره‌وری عوامل تولید بیشترین تاثیر پذیری را از توسعه صادرات دارند.

۲-۶- جمع بندی

همانطور که در قسمت بیان مسئله تحقیق نیز اشاره شد عمده تحقیقات قبلی انجام شده در زمینه تاثیر صادرات بر رشد بهره‌وری، به این نتیجه رسیده اند که صادرات لزوماً منجر به رشد بهره‌وری نمی گردد. شاید دلیل اصلی این امر آنست که تحقیقات قبلی، شرکت‌های صادرکننده را با شرکت‌های صادرنکننده مقایسه کرده اند. فریگز و واگنر (۲۰۰۷) در تلاش برای حل این مسئله به بررسی رابطه علیت بین نسبت صادرات بر فروش و رشد بهره‌وری نیروی کار در شرکت‌های صنعتی و معدنی آلمان پرداخته اند. تکنیک مورد استفاده کار فریگز و واگنر رگرسیون بوده و متغیر مستقل آن نسبت صادرات بر کل فروش شرکت‌های صادرکننده است. در ضمن ملاک سنجش رشد بهره‌وری در تحقیق ایشان، رشد فروش متوسط نیروی کار می باشد. تحقیق حاضر با الگوبرداری از کار فریگز و واگنر به بررسی تاثیر شدت صادرات (نسبت صادرات بر کل فروش) بر رشد بهره‌وری نیروی فروش در شرکت‌های صادرکننده پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می پردازد.

فصل سوم:

روش شناسی تحقیق

۳-۱- مقدمه

در این فصل روش انجام تحقیق بررسی می شود. بدین منظور ابتدا فرضیه های تحقیق و سپس با توجه به فرضیه ها، روش تحقیق، جامعه و نمونه آماری بیان می شود.. سپس روش تجزیه و تحلیل داده ها و در نهایت متغیر های تحقیق مورد بررسی قرار می گیرد.

۳-۲- معادله رگرسیون تحقیق

معادله رگرسیون تحقیق حاضر به شرح زیر است:

$$goAP_i = B_0 + B_1 EXI_{i82} + B_2 goMR_i + B_3 goBR_i + e_i$$

$goAP_i$: میانگین رشد واقعی بهره‌وری شرکت i ام

B_0 : عرض از مبدا

B_1 : ضریب زاویه (شیب) متغیر مستقل اول

EXI_{i82} : نسبت صادرات بر فروش شرکت i ام در سال ۸۲

B_2 : ضریب زاویه (شیب) متغیر مستقل دوم

$goAMR_i$: میانگین رشد نسبت هزینه های بازاریابی بر فروش شرکت i ام

B_3 : ضریب زاویه (شیب) متغیر مستقل سوم

$goBR_i$: میانگین رشد نسبت پاداش پرداختی بر فروش شرکت i ام

e_i : جزء اخلاص

حال به تفسیر ضرائب مدل می پردازیم.

B_0 : میانگین اثر (ثابت) عوامل موثر بر رشد بهره‌وری که از مدل حذف شده اند .

B_1 : میانگین تغییر در رشد بهره‌وری به ازای یک واحد تغییر در شدت صادرات

B_2 : میانگین تغییر در رشد بهره‌وری به ازای یک واحد تغییر در رشد نسبت هزینه های بازار

یابی بر فروش

B_3 : میانگین تغییر در رشد بهره‌وری به ازای یک واحد تغییر در رشد نسبت پاداش پرداختی

بر فروش

در ضمن لازم به ذکر است که جهت محاسبه **میانگین واقعی** رشد بهره‌وری، اثر تورم با

استفاده از شاخص قیمت تولید کننده (شاخص کل) حذف شده است.

۳-۳- بیان آماری فرضیه‌های تحقیق

همانطور که در فصل اول توضیح داده شد این تحقیق شامل یک فرضیه اصلی و دو فرضیه

فرعی است. در این قسمت فرضیه های تحقیق به صورت آماری بیان می‌شوند.

۳-۳-۱- فرضیه اصلی

شدت صادرات تاثیر مثبتی بر رشد بهره‌وری دارد.

به عبارت دیگر:

$$\begin{cases} H_0 : B_1 \leq 0 \\ H_1 : B_1 > 0 \end{cases}$$

۳-۳-۲- فرضیه‌های فرعی

(۱) رشد نسبت هزینه های بازاریابی بر فروش تاثیر مثبتی بر رشد بهره‌وری دارد.

به عبارت دیگر:

$$\begin{cases} H_0 : B_2 \leq 0 \\ H_1 : B_2 > 0 \end{cases}$$

(۲) رشد نسبت پاداش پرداختی بر فروش تاثیر مثبتی بر رشد بهره‌وری دارد.

به عبارت دیگر:

$$\begin{cases} H_0 : B_3 \leq 0 \\ H_1 : B_3 > 0 \end{cases}$$

۳-۴- روش تحقیق

تحقیق حاضر در صدد است به بررسی تاثیر شدت صادرات بر رشد بهره‌وری بپردازد. به زعم تقی زاده و تاری (۱۳۸۶) پژوهش‌هایی که در جهت بهبود روش‌ها و الگوها برای توسعه رفاه و آسایش و ارتقاء سطح زندگی افراد صورت می‌گیرند تحقیقات توسعه‌ای نامیده می‌شوند. لذا تحقیق حاضر از لحاظ هدف از نوع کاربردی (توسعه‌ای)، از نظر روش انجام تحقیق از نوع همبستگی (تحلیل رگرسیون) و از نظر روش گردآوری داده‌ها از نوع کتابخانه‌ای (اسناد و مدارک) می‌باشد.

۳-۵- جامعه و نمونه آماری

شرکت‌های صادرکننده پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران جامعه آماری تحقیق حاضر را تشکیل می‌دهند. همان‌طور که در فصل دوم اشاره شد صادرات به دو روش انجام می‌گیرد: الف) صادرات مستقیم ب) صادرات غیر مستقیم

از آنجا که شرکت‌هایی که صادرات زیادی دارند از روش صادرات مستقیم استفاده می‌کنند و همچنین این شرکت‌ها امکان بیشتری برای بهره‌مند شدن از پدیده "یادگیری از صادرات" دارند لذا این تحقیق ۳۶ شرکت صادرکننده در سال ۸۲ را که بیشتر از ۱۰ درصد از ارزش ریالی کل فروششان

را صادر کرده‌اند، به عنوان نمونه در نظر گرفته و رفتار آنها را طی سالهای ۸۲ تا ۸۵ مورد بررسی قرار داده است.

۳-۶- روش و ابزار گردآوری داده‌ها

روش گردآوری داده‌ها ی این تحقیق، کتابخانه‌ای بوده و ابزار گردآوری داده‌ها اسناد و مدارک می‌باشد. منظور از اسناد و مدارک صورت‌های مالی مصوب و مورد تایید بازرس قانونی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد.

۳-۷- نحوه تجزیه و تحلیل داده‌ها

۳-۷-۱- آمار توصیفی

پس از جمع آوری داده‌ها و با استفاده از تکنیک‌های آمار توصیفی به توصیف داده‌ها پرداخته می شود. در این راستا از جداول توزیع فراوانی و محاسبه شاخص‌هایی مانند میانگین استفاده می-شود.

۳-۷-۲- آمار استنباطی

انتخاب روش آماری مناسب جهت آزمون فرضیه‌ها با توجه به فرضیه‌های تحقیق و همچنین نوع متغیرها صورت گرفته است. روش آماری که برای آزمون فرضیه‌ها در نظر گرفته شده است، "رگرسیون مقطعی" است.

جهت تجزیه و تحلیل داده‌های این تحقیق از نرم افزارهای eviews و SPSS استفاده

خواهد شد.

۳-۸- متغیرهای تحقیق

جدول ۳-۱: تعریف عملیاتی متغیرهای تحقیق

نام متغیر	تعریف عملیاتی
رشد بهره‌وری (متغیر وابسته)	$goAP_i$: میانگین رشد واقعی بهره‌وری شرکت i ام $goAP_i = \sqrt[3]{\frac{p_{i85}}{p_{i82}}} - 1$ p_{it}: بهره‌وری واقعی شرکت i ام در سال t $p_{it} = \frac{S_{it}}{L_{it}}$ S_{it}: فروش واقعی شرکت i ام در سال t $Sit = \frac{Snit}{ppi} \times 100$ $Snit$: ارزش (ریالی) اسمی فروش شرکت i ام در سال t ppi: شاخص قیمت تولید کننده (شاخص کل) L_{it}: کل تعداد نیروی کار شرکت i ام در سال t

EXI_{i82}: شدت صادرات شرکت i ام در سال ۸۲ (درصد) $EXI_{it} = \frac{EX_{i82}}{S_{i82}}$ EX_{i82}: ارزش ریالی صادرات شرکت i ام در سال ۸۲ S_{i82}: ارزش ریالی فروش شرکت i ام در سال ۸۲	شدت صادرات (متغیر مستقل اول)
$goMR_i$: میانگین رشد واقعی نسبت هزینه های بازاریابی بر فروش شرکت i ام $goAMR_i = \sqrt[3]{\frac{MR_{i85}}{MR_{i82}}} - 1$ MR_{it}: نسبت هزینه های بازاریابی بر فروش شرکت i ام در سال t $MR_{it} = \frac{M_{it}}{S_{it}}$	رشد نسبت هزینه های بازاریابی بر فروش (متغیر مستقل دوم)
$goABR_i$: میانگین رشد واقعی نسبت پاداش پرداختی بر فروش شرکت i ام $goABR_i = \sqrt[3]{\frac{BR_{i85}}{BR_{i82}}} - 1$ BR_{it}: نسبت پاداش پرداختی بر فروش شرکت i ام در سال t $BR_{it} = \frac{B_{it}}{S_{it}}$	رشد نسبت پاداش پرداختی بر فروش (متغیر مستقل سوم)

فصل چهارم:

تجزیه و تحلیل داده ها

۴-۱- مقدمه

در این فصل به تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداخته خواهد شد. در این راستا ابتدا به توصیف آماری متغیرها (یک متغیره و دو متغیره) پرداخته خواهد شد و سپس از آمار استنباطی برای آزمون فرضیه‌های تحقیق استفاده خواهد شد. در نهایت مباحث فصل جمع بندی خواهد شد.

۴-۲- آمار توصیفی

۴-۲-۱- آمار توصیفی یک متغیره

۴-۲-۱-۱- توزیع فراوانی نسبت صادرات بر فروش

جدول زیر توزیع فراوانی نسبت صادرات بر فروش شرکتها را در سال ۸۲ نشان می دهد:

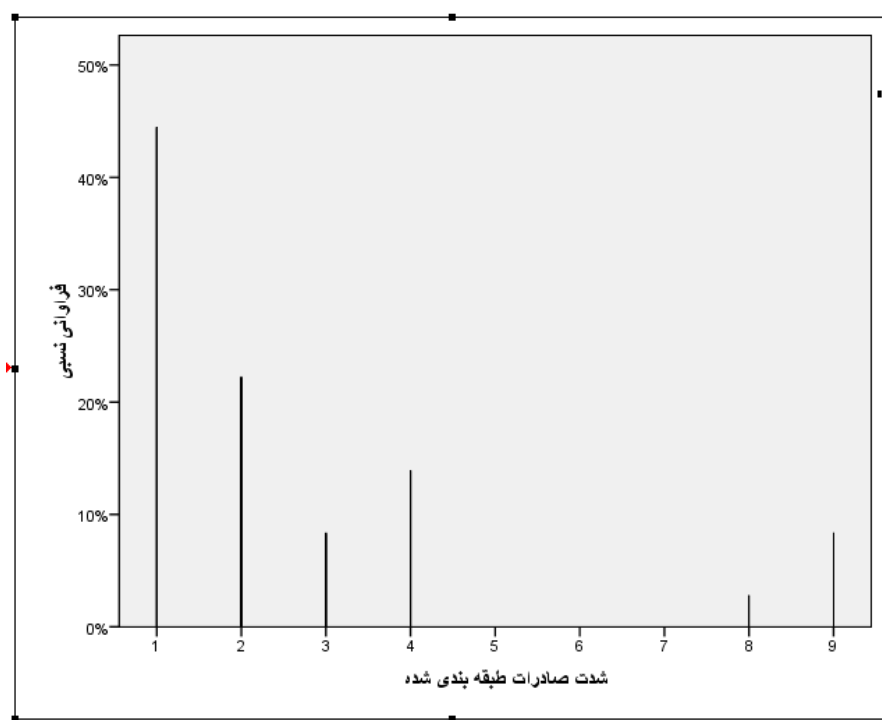
جدول ۴-۱- توزیع فراوانی نسبت صادرات بر فروش

درصد فراوانی نسبی	فراوانی	نسبت صادرات بر فروش شرکتها	طبقه
۴۴/۴	۱۶	$0/2 < \text{نسبت صادرات بر فروش} < 0/1$	۱
۲۲/۲	۸	$0/3 < \text{نسبت صادرات بر فروش} < 0/2$	۲

۳	$0/4 < \text{نسبت صادرات بر فروش} < 0/3$	۳	۸/۳
۴	$0/5 < \text{نسبت صادرات بر فروش} < 0/4$	۵	۱۳/۹
۵	$0/6 < \text{نسبت صادرات بر فروش} < 0/5$	۰	۰
۶	$0/7 < \text{نسبت صادرات بر فروش} < 0/6$	۰	۰
۷	$0/8 < \text{نسبت صادرات بر فروش} < 0/7$	۰	۰
۸	$0/9 < \text{نسبت صادرات بر فروش} < 0/8$	۱	۲/۸
۹	$1 < \text{نسبت صادرات بر فروش} < 0/9$	۳	۸/۳
مجموع		۳۶	۱۰۰

جهت بهتر نشان دادن توزیع فراوانی نسبت صادرات بر فروش شرکتها در سال ۸۲ از نمودار

زیر استفاده شده است:

نمودار ۴-۱- توزیع فراوانی شدت صادرات

محور افقی نمودار ۴-۱ نشان دهنده نسبت صادرات بر فروش طبقه بندی شده شرکتها و محور عمودی نشان دهنده درصد فراوانی نسبی است.

۴-۲-۱-۲- میانگین داده ها

جدول زیر میانگین داده های مختلف را به تفکیک نشان می دهد:

جدول ۴-۲- میانگین داده ها

میانگین	داده
۳۳۲۶۰۴۲۸۸۸۹۴	فروش سال ۸۲
۶۱۰۷۴۶۵۲۲۸۹۶	فروش سال ۸۵
۱۰۴۵۴۱۸۲۷۴۴۸	صادرات سال ۸۲
۱۸۸۴۱۶۲۴۸۷۹۷	صادرات سال ۸۵
۶۷۸۴۹۰۶۵۴۱	هزینه های بازاریابی سال ۸۲
۸۸۳۰۱۳۰۲۹۱	هزینه های بازاریابی سال ۸۵
۵۲۳۴۹۷۵۳۰۶	پاداش پرداختی سال ۸۲
۶۵۵۶۳۲۲۶۲۷	پاداش پرداختی سال ۸۵
۶۰۰	تعداد نیروی کار سال ۸۲
۵۲۰	تعداد نیروی کار سال ۸۵

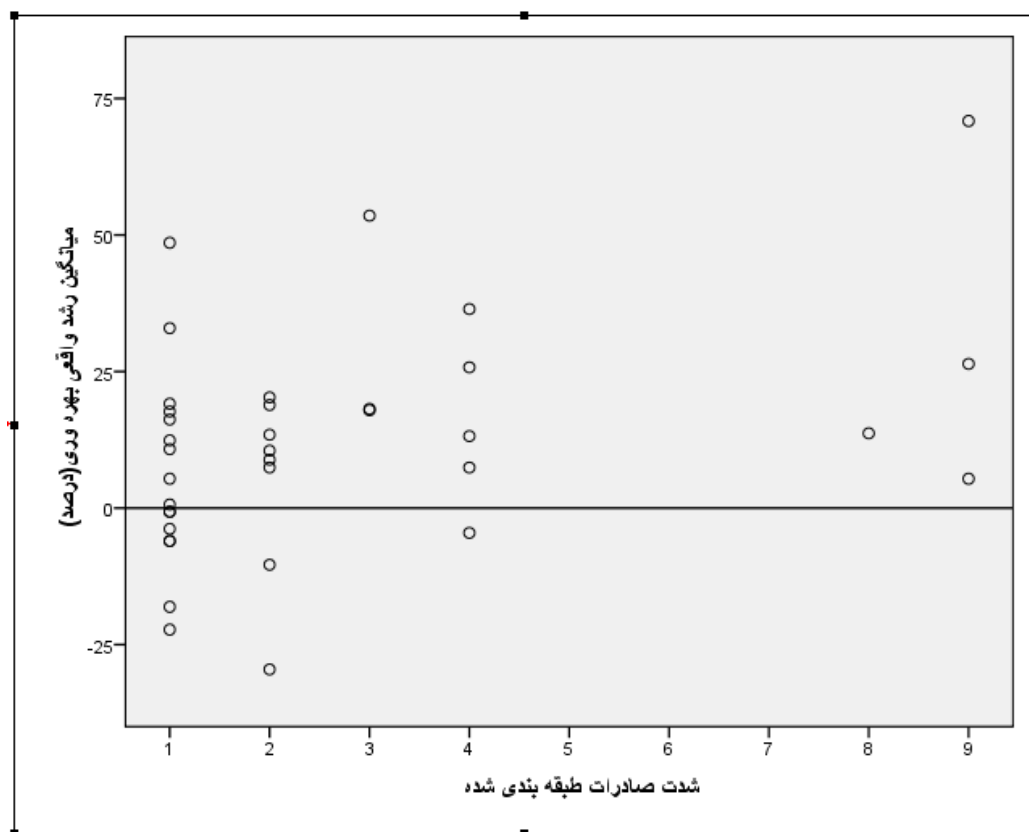
نسبت صادرات بر فروش سال ۸۲	۰/۲۷
نسبت صادرات بر فروش سال ۸۵	۰/۲۵
نسبت هزینه های بازاریابی بر فروش سال ۸۲	۰/۰۱۵
نسبت هزینه های بازاریابی بر فروش سال ۸۵	۰/۰۱۱
نسبت پاداش پرداختی بر فروش سال ۸۲	۰/۰۱۵
نسبت پاداش پرداختی بر فروش سال ۸۵	۰/۰۲۴

۴-۲-۲- آمار توصیفی دو متغیره

۴-۲-۲-۱- نحوه پراکنش رشد بهره وری بر حسب شدت صادرات

نمودار صفحه بعد نحوه پراکنش داده های میانگین رشد واقعی بهره وری بر حسب شدت

صادرات در سال ۸۲ را به وضوح نشان می دهد:

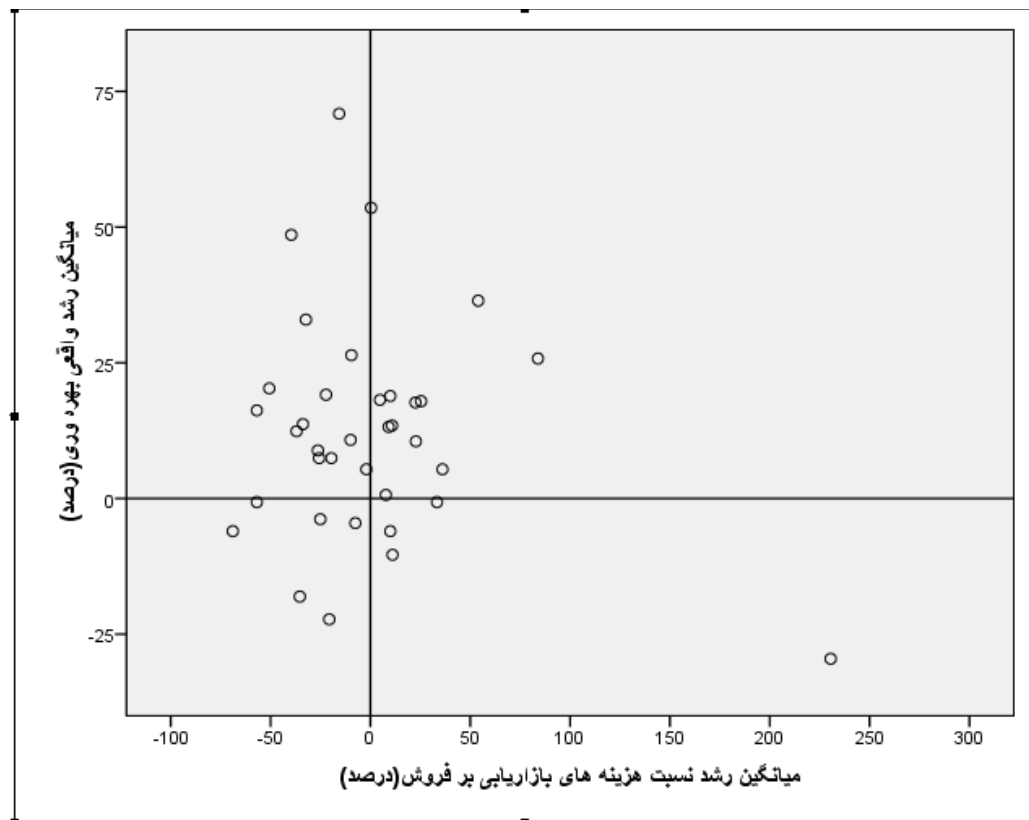

نمودار ۲-۴- نحوه پراکنش میانگین رشد واقعی بهره وری بر حسب شدت صادرات

۲-۲-۲-۴- نحوه پراکنش رشد بهره وری بر حسب نسبت هزینه های بازاریابی بر فروش

نمودار صفحه بعد نحوه پراکنش داده های میانگین رشد واقعی بهره وری بر حسب میانگین رشد

نسبت هزینه های بازاریابی بر فروش را نشان می دهد:

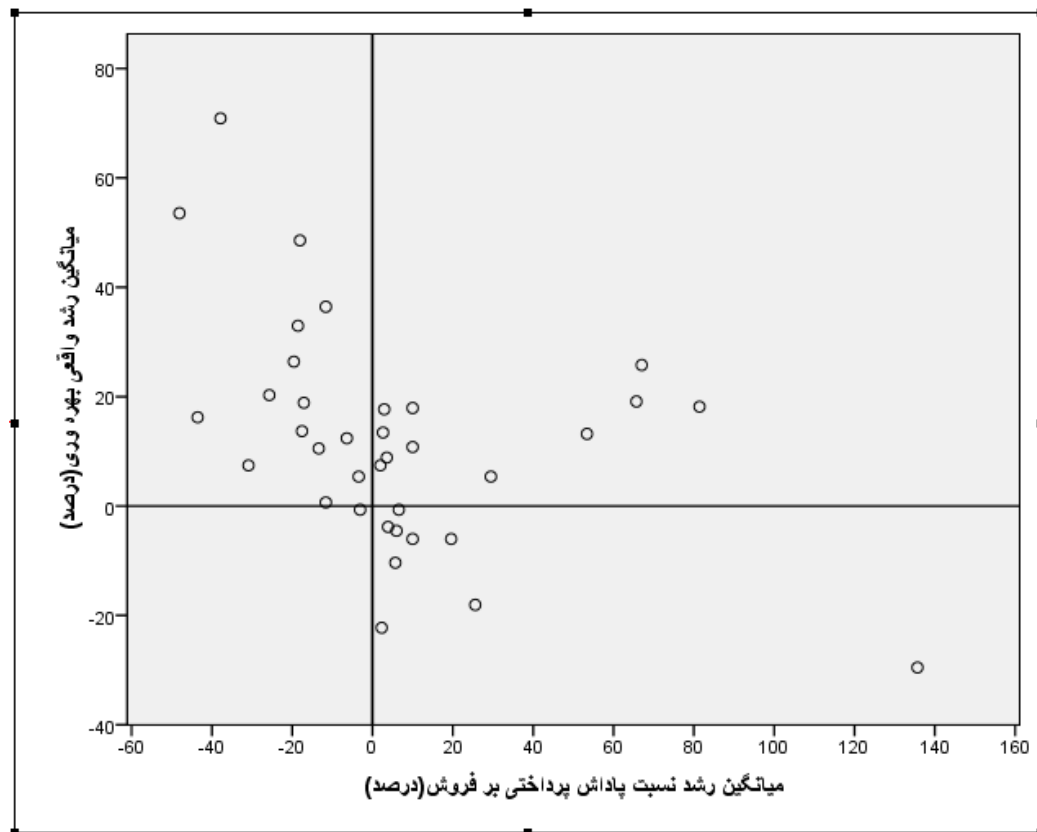

نمودار ۴-۳- نحوه پراکنش میانگین رشد واقعی بهره وری بر حسب میانگین رشد نسبت هزینه های بازاریابی بر فروش

۴-۲-۲-۳- نحوه پراکنش رشد بهره وری بر حسب نسبت پاداش پرداختی بر فروش

نمودار صفحه بعد نحوه پراکنش داده های میانگین رشد واقعی بهره وری بر حسب میانگین رشد

نسبت پاداش پرداختی بر فروش را نشان می دهد:

نمودار ۴-۴- نحوه پراکنش میانگین رشد واقعی بهره وری بر حسب میانگین رشد نسبت پاداش پرداختی بر فروش

۴-۳- آمار استنباطی

همانطور که در فصل سوم تصریح شد، معادله رگرسیون تحقیق به شرح زیر است:

$$goAP_i = B_0 + B_1 EXI_{i82} + B_2 goAMR_i + B_3 goABR_i + e_i$$

$goAP_i$: میانگین رشد واقعی بهره وری شرکت i ام

B_0 : عرض از مبدا

B_1 : ضریب زاویه (شیب) متغیر مستقل اول

EXI_{i82} : نسبت صادرات بر فروش شرکت i ام در سال ۸۲

B_2 : ضریب زاویه (شیب) متغیر مستقل دوم

$goAMR_i$: میانگین رشد نسبت هزینه های بازاریابی بر فروش شرکت i ام

B_3 : ضریب زاویه (شیب) متغیر مستقل سوم

$goABR_i$: میانگین رشد نسبت پاداش پرداختی بر فروش شرکت i ام

e_i : جزء اخلاص

حال قبل از تخمین ضرایب و آزمون فرضیه های تحقیق، ابتدا فرض نرمال بودن جزءهای

اخلاص و سپس فرض همسانی واریانس مشاهدات آزمون می گردد، سپس آزمون معنی دار بودن کلی

معادله رگرسیون تحقیق مورد بررسی قرار گرفته و در نهایت جمع بندی فصل ارائه می گردد.

۴-۳-۱- بررسی فروض مدل رگرسیون خطی کلاسیک

یکی از فروض مدل رگرسیون خطی کلاسیک، نرمال بودن توزیع جزءهای اخلاص است. بدین

منظور فرضیه زیر را آزمون می کنیم:

$$\begin{cases} H_0 = e_i \sim N \\ H_1 = e_i \not\sim N \end{cases}$$

جدول زیر نتایج حاصل از آزمون فرضیه بالا را نشان می دهد:

جدول ۴-۳- برآورد نرمال بودن جزءهای اخلال

ضرب چولگی	ضرب کشیدگی	ارزش احتمالی
۰/۵	۲/۴۳	۰/۳۶

با توجه به اینکه در جدول بالا مقدار ارزش احتمالی بزرگتر از ۰/۵ است، لذا با اطمینان ۹۵

درصد می توان گفت توزیع جزءهای اخلال نرمال است.

یکی دیگر از فروض مدل رگرسیون خطی کلاسیک همسان بودن واریانس مشاهدات است.

بدین منظور فرضیه زیر را آزمون می کنیم:

$$\begin{cases} H_0: var(u_i) = \delta^2 \\ H_1: var(u_i) \neq \delta^2 \end{cases}$$

نتایج حاصل از آزمون فرضیه مذکور به شرح زیر است:

جدول ۴-۴- برآورد ناهمسانی واریانس مشاهدات

مقدار آماره F	ارزش احتمالی
۰/۶۴	۰/۵۸

با توجه به اینکه مقدار ارزش احتمالی برابر با ۰/۵۸ است لذا با اطمینان ۹۵ در صد می توان

گفت واریانس مشاهدات همسان است.

۴-۳-۲- تخمین ضرایب

حال به تخمین ضرائب زاویه (B_i های) مدل رگرسیون پرداخته می شود:

جدول ۴-۵- تخمین ضرایب معادله رگرسیون تحقیق

مدل	ضرائب (B_i) ها	ارزش احتمالی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده
عرض از مبدا	۵/۱۶	۰/۲۹	۰/۳۱	۰/۲۵
نسبت صادرات بر فروش	۲۷/۲۶	۰/۰۳		
رشد نسبت هزینه های بازاریابی بر فروش	۰/۰۱	۰/۸۰		
رشد نسبت پاداش پرداختی بر فروش	-۰/۲۵	۰/۰۲		

۴-۳-۳- آزمون فرضیه های تحقیق

۴-۳-۳-۱- آزمون فرضیه اصلی

شدت صادرات تاثیر مثبتی بر رشد بهره‌وری دارد.

با توجه به اینکه مقدار ارزش احتمالی برابر با $0/03$ بوده و این مقدار کمتر از $0/05$ است لذا

B_1 معنی دار است. حال با توجه به این که علامت B_1 تخمین زده شده مثبت است پس فرضیه H_0

رد شده و فرضیه مقابل یعنی تاثیر مثبت شدت صادرات بر رشد بهره‌وری تایید می گردد.

۴-۳-۳-۲- آزمون فرضیه فرعی اول

رشد نسبت هزینه های بازاریابی بر فروش تاثیر مثبتی بر رشد بهره‌وری دارد.

از آنجا که مقدار ارزش احتمالی برابر با $0/80$ بوده و این مقدار بزرگتر از $0/05$ است لذا B_2

معنی دار نیست. بنابراین هیچ دلیلی برای رد فرضیه H_0 وجود ندارد.. به عبارت دیگر رشد نسبت

هزینه های بازاریابی بر فروش، تاثیری بر رشد بهره‌وری ندارد.

۴-۳-۳-۳- آزمون فرضیه فرعی دوم

رشد نسبت پاداش پرداختی بر فروش تاثیر مثبتی بر رشد بهره‌وری دارد.

با توجه به اینکه مقدار ارزش احتمالی برابر با $0/02$ بوده و این مقدار کمتر از $0/05$ است

بنابراین B_3 معنی دار است. حال با توجه به منفی بودن علامت B_3 تخمین زده شده، هیچ دلیلی

برای رد فرضیه H_0 وجود ندارد.. به عبارت دیگر می توان گفت طبق یافته های تحقیق رشد نسبت

پاداش پرداختی بر فروش، تاثیر منفی بر رشد بهره‌وری دارد.

۴-۳-۴- آزمون معنی دار بودن کلی معادله رگرسیون تحقیق

در این قسمت اعتبار کلی معادله رگرسیون را مورد بررسی قرار می دهیم، به عبارت دیگر می خواهیم آزمون کنیم که آیا:

$$\left\{ \begin{array}{l} H_0: B_1 = B_2 = B_3 = 0 \\ H_1: \text{حداقل یکی از } B_i \text{ ها مخالف صفر است} \end{array} \right.$$

برای این منظور از جدول آنالیز واریانس استفاده می گردد:

جدول ۴-۶- آنالیز واریانس برای معادله رگرسیون تحقیق

سطح معنی داری مجانبی (sig)	مقدار آماره F	درجه آزادی	مجموع مجزورات	مدل
۰/۰۰۶	۴/۹۷	۳	۴۵۵۹/۴۴	به علت رگرسیون
		۳۲	۹۷۶۹/۸۲	باقیمانده
		۳۵	۱۴۳۲۹/۲۶	مجموع

با توجه به این که مقدار سطح معنی داری مجانبی (sig) برابر با ۰/۰۰۶ بوده و کمتر از ۰/۰۵

می باشد، لذا با اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت که معادله رگرسیون تحقیق معتبر است.

۴-۴- جمع بندی

در این فصل ابتدا با استفاده آمار توصیفی نحوه توزیع فراوانی و پراکنش داده ها مورد بررسی قرار گرفت. سپس با استفاده از آمار استنباطی فرضیه های تحقیق آزمون شدند. نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول، بیانگر تاثیر مثبت شدت صادرات بر رشد بهره‌وری است. طبق نتایج به دست آمده از آزمون فرضیه دوم، رشد نسبت هزینه های بازاریابی بر فروش تاثیری بر رشد بهره‌وری ندارد. اما مطابق با نتایج بدست آمده از آزمون فرضیه سوم، رشد نسبت پاداش پرداختی بر فروش، تاثیر منفی بر رشد بهره‌وری دارد.

فصل پنجم

نتیجه گیری و پیشنهادات

۵-۱- مقدمه

در این فصل یافته های مهم تحقیق بیان شده و سپس بر طبق یافته ها به بحث و نتیجه گیری پرداخته می شود. در نهایت پیشنهاداتی ارائه خواهد شد.

۵-۲- یافته های تحقیق

۱) شدت صادرات تاثیر مثبتی بر رشد بهره وری دارد. به عبارت بهتر صادرات منجر به متفع شدن از پدیده ای بنام " یادگیری از صادرات " می گردد که این امر رشد بهره وری را به همراه دارد.

۲) رشد نسبت هزینه های بازاریابی به فروش، تاثیری بر رشد بهره وری ندارد. یعنی مطابق با

یافته های تحقیق انجام هزینه های بیشتر بازاریابی منجر به رشد بهره وری نمی گردد.

۳) رشد نسبت پاداش پرداختی به فروش، تاثیر منفی بر رشد بهره وری دارد.

۳-۵- بحث و نتیجه گیری

در این بخش نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده ها در قالب پاسخ به سوالات تحقیق مورد بحث و بررسی قرار می گیرد.

۱) آیا شدت صادرات تاثیر مثبتی بر رشد بهره‌وری دارد؟

یافته های تحقیق نشان می دهد که شدت صادرات تاثیر مثبتی بر رشد بهره‌وری دارد. این یافته با نتایج پژوهش فریگز و واگنر سازگاری دارد. نکته قابل توجه این است که اگر رقبای بازار هدف از لحاظ تکنولوژیکی تمایز مناسبی با شرکت صادرکننده داشته باشند، در این صورت شرکت مذکور می تواند به نحو احسن از مزایای پدیده "یادگیری از صادرات" بهره‌مند گردد. اما اگر تمایز تکنولوژیکی مذکور فاحش باشد، شرکت صادرکننده شانس کمتری برای بهره‌مند شدن از مزایای "یادگیری از صادرات" خواهد داشت. لذا به شرکتهای ایرانی توصیه می شود در انتخاب بازارهای هدف بین المللی به وضعیت رقبا از منظر تکنولوژیکی توجه کافی مبذول دارند تا زمینه برای ارتقاء مستمر بهره‌وری فراهم گردد.

آیا رشد نسبت هزینه های بازاریابی به فروش تاثیر مثبتی بر رشد بهره‌وری دارد؟

نتایج تحقیق نشان می دهد رشد نسبت هزینه های بازاریابی بر فروش تاثیری بر رشد بهره‌وری ندارد.

جو غیررقابتی حاکم بر فضای کسب و کار کشور، موجب شده شرکتهای ایرانی فروش سالهای قبل را (با اندکی تولرانس) به عنوان مبنایی برای پیش بینی فروش سال بعد خود در نظر بگیرند. این

درحالیست که در فضاهاى رقابتى تر، فعاليتهاى رقبا بر میزان فروش شرکتها تاثیرگذار بوده و نمى توان میزان فروش سالهاى قبل را به عنوان تضمینى برای فروش سالهاى بعد در نظر گرفت. بنابراین در محیطهاى بین المللى اصلی ترین ملاک برای تعیین میزان فروش شرکتها هزینه هاى اثربخش بازاریابى است. لذا با توجه به روند رو به رشد جهانى شدن، به شرکتهاى ایرانى توصیه مى شود، با ایجاد تحول در نگرش مدیران و کارکنان به فرآیندهاى بازاریابى، از اثربخش نبودن هزینه هاى بازاریابى جلوگیری بعمل آورند.

(۲) آیا رشد نسبت پاداش پرداختى به فروش تاثیر مثبتى بر رشد بهره وری دارد؟

نتایج تحقیق نشان مى دهد که رشد نسبت پاداش پرداختى بر فروش، تاثیرمنفى بر رشد بهره وری دارد.

مطابق با نمودار ۴-۴ (نحوه پراکنش میانگین رشد واقعی بهره وری بر حسب میانگین رشد نسبت پاداش پرداختى بر فروش) تعداد قابل توجهی از شرکتها شاهد تغییرات منفى در میانگین رشد نسبت پاداش پرداختى بر فروششان، بوده اند در حالیکه همین شرکتها تغییرات مثبت در میانگین رشد واقعی بهره وری را تجربه کرده اند. شاید دلیل اصلی این امر، افزایش میزان سرمایه در ترکیب نهاده هاى تولید در شرکتهاى مذکور طى سالهاى مورد بررسى باشد، چرا که از یک طرف با توجه به جدول ۴-۲ (میانگین داده ها) متوسط تعداد نیروى کار شرکتهاى مورد بررسى در سال ۸۵ نسبت به سال ۸۲ حدود ۱۳ درصد کاهش داشته است و از طرف دیگر بهره وری شرکتهاى مذکور رشد مثبتى را تجربه کرده است.

۵-۴ پیشنهادات

پیشنهاد اول: اختصاص درصد بیشتری از فروش به صادرات

به شرکتهای ایرانی توصیه می شود حتی در صورت کاهش حاشیه سود نیز، درصد بیشتری از میزان فروششان را به صادرات اختصاص دهند، چرا که مطابق با یافته های تحقیق حاضر، شدت صادرات تاثیر مثبتی بر رشد بهره وری دارد.

پیشنهاد دوم: توجه به میزان صادرات جهت تصمیم گیری برای خرید سهام

به فعالان بازار سرمایه توصیه می شود، در ملاحظات خود برای خرید سهام، به میزان صادرات شرکتها توجه ویژه ای مبذول دارند، چرا که مطابق با یافته های تحقیق حاضر، صادرات منجر به رشد بهره وری می گردد و این امر زمینه را برای سودآوری شرکتها در بلند مدت فراهم می آورد.

پیشنهاد سوم: ایجاد تحول در نگرش به فرآیندهای بازاریابی

به شرکتهای ایرانی توصیه می شود با برگزاری سمینارها و برنامه های آموزشی، نگرش مدیران و کارکنان را نسبت به فرآیندهای بازاریابی متحول کنند و با ارتقاء میزان آگاهی آنها از منافع حاصل از فعالیت های بازاریابی، از اثربخش نبودن هزینه های بازاریابی جلوگیری به عمل آورند.

۵-۵-۵ پیشنهادهایی برای پژوهش های آتی

۱- در فرمول محاسبه بهره وری، نهاده سرمایه نیز وارد گردد تا بهره وری محاسبه شده به واقعیت نزدیکتر شود.

۲- تعداد متغیرهای مستقل مؤثر بر رشد بهره‌وری افزایش یابد تا اثرات محیطی مؤثر بر رشد

بهره‌وری بیشتر نمایان شود.

پیوست ها

پیوست شماره ۱: خروجی نرم افزار Spss برای توزیع فراوانی نسبت صادرات بر فروش

شرکتها در سال ۸۲

صادرات طبقه

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	16	44.4	44.4	44.4
	2	8	22.2	22.2	66.7
	3	3	8.3	8.3	75.0
	4	5	13.9	13.9	88.9
	8	1	2.8	2.8	91.7
	9	3	8.3	8.3	100.0
	Total	36	100.0	100.0	

پیوست شماره ۲: خروجی نرم افزار Spss برای میانگین داده ها

Descriptive Statistics

	N	Mean
فروشن 82	36	332604288894.67
فروشن 85	36	610746522896.97
صادرات 82	36	104541827448.39
صادرات 85	36	188416248797.81
بازار 82	36	6784906541.08
بازار 85	36	8830130291.69
پاداش 82	36	5234975306.36
پاداش 85	36	6556322627.58
پرستل 82	36	600.31
پرستل 85	36	520.64
ن ص ب ف 82	36	.2774197
ن ص ب ف 85	36	.2579
ن ه ب ب ف 82	36	.0152
ن ه ب ب ف 85	36	.0112
ن ب ب ف 82	36	.0158
ن ب ب ف 85	36	.0241
Valid N (listwise)	36	

پیوست شماره ۳: خروجی نرم افزار Eviews جهت آزمون نرمال بودن جزءهای اخلاص

Series: Residuals

Sample 1 36

Observations 36

Mean	2.57e-15
Median	-3.380699
Maximum	36.36325
Minimum	-30.97496
Std. Dev.	16.70742
Skewness	0.503259
Kurtosis	2.434803
Jarque-Bera	1.998789
Probability	0.368102

پیوست شماره ۴: خروجی نرم افزار Eviews جهت آزمون ناهمسانی واریانس

ARCH Test:

F-statistic	0.649598	Probability	0.589601
Obs*R-squared	2.077955	Probability	0.556386

Test Equation:

Dependent Variable: RESID^2

Method: Least Squares

Date: 05/12/09 Time: 20:23

Sample (adjusted): 4 36

Included observations: 33 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	358.2639	100.4603	3.566224	0.0013
RESID^2(-1)	-0.147593	0.183126	-0.805967	0.4268
RESID^2(-2)	-0.153123	0.168820	-0.907017	0.3719
RESID^2(-3)	-0.154771	0.168433	-0.918888	0.3657

R-squared	0.062968	Mean dependent var	242.3343
Adjusted R-squared	-0.033966	S.D. dependent var	315.5813
S.E. of regression	320.8961	Akaike info criterion	14.49332
Sum squared resid	2986255.	Schwarz criterion	14.67472
Log likelihood	-235.1399	F-statistic	0.649598
Durbin-Watson stat	2.082998	Prob(F-statistic)	0.589601

پیوست شماره ۵: خروجی نرم افزار Spss جهت برآورد کلی معادله رگرسیون تحقیق

ANOVA^d

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1974.051	1	1974.051	5.432	.026 ^a
	Residual	12355.214	34	363.389		
	Total	14329.265	35			
2	Regression	2898.941	2	1449.470	4.185	.024 ^b
	Residual	11430.324	33	346.373		
	Total	14329.265	35			
3	Regression	4559.444	3	1519.815	4.978	.006 ^c
	Residual	9769.821	32	305.307		
	Total	14329.265	35			

پیوست شماره ۶: خروجی نرم افزار Eviews جهت تخمین ضرایب معادله رگرسیون تحقیق

Dependent Variable: Y

Method: Least Squares

Date: 05/12/09 Time: 20:20

Sample: 1 36

Included observations: 36

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	5.162471	4.881959	1.057459	0.2982
X1	27.26700	12.20458	2.234161	0.0326
X2	0.019844	0.077989	0.254446	0.8008
X3	-0.251970	0.108043	-2.332124	0.0261

R-squared	0.318191	Mean dependent var	11.94717
Adjusted R-squared	0.254271	S.D. dependent var	20.23382
S.E. of regression	17.47303	Akaike info criterion	8.663634
Sum squared resid	9769.821	Schwarz criterion	8.839580
Log likelihood	-151.9454	F-statistic	4.977990
Durbin-Watson stat	1.731709	Prob(F-statistic)	0.006021

پیوست شماره ۷: فهرست شرکتها

الف) صنعت استخراج معادن

باما

معادن بافق

سنگ آهن گل گهر

توسعه معادن روی ایران

ب) صنعت فراورده های غذایی و آشامیدنی

مارگارین

شهداب

ویتانا

ج) صنعت فراورده های نفتی و سوخت هسته ای

نفت بهران

نفت پارس

د) صنعت فلزات اساسی

آلومینیوم پارس

فرومولیبدن

صنایع مس شهید باهنر

فولاد کاویان

پ) صنعت خودرو و ساخت قطعات

رینگ سازی مشهد

زامیاد

تولید لنت ترمز ایران

ث) صنعت لاستیک و پلاستیک

ایران یاسا تایر و رابر

ص) محصولات فلزی غیر کانی

کاشی پارس

پارس سرام

سیمان قاین

سیمان خاش

سیمان شاهرود

سیمان شرق

ض) ماشین آلات و تجهیزات

ارج

هپکو

کمباین سازی ایران

گروه صنعتی بوتان

آبسال

س) صنعت مواد و محصولات شیمیایی

پارس دارو

پتروشیمی آبادان

تولید دارو

سوپر رنگ

شیرین دارو

نیرو کلر

کربن ایران

داروسازی جابر ابن حیان

منابع و مأخذ

الف) فارسی

- اکبری، محمد رضا و حسین کریمی هسینیجه (۱۳۷۹)؛ "تاثیر صادرات بر رشد اقتصادی و تشکیل سرمایه"، مجله برنامه و بودجه، شماره ۵۲ و ۵۳، صص ۴۹-۶۴.
- بابایی زکلیلی، محمد علی (۱۳۸۲)، "بازاریابی بین المللی"، انتشارات سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، تهران، چاپ سوم
- برادران شرکاء حمید رضا و سکینه صفری (۱۳۷۷)؛ "بررسی اثر صادرات بر رشد بخش های اقتصادی ایران"، فصلنامه پژوهشنامه بازرگانی، شماره ۶.
- توکلی، اکبر و مسعودهاشمیان اصفهانی (۱۳۷۸)؛ "تاثیر صادرات بر صنایع کشور (۱۳۴۶-۱۳۷۴)"، پژوهشنامه بازرگانی، شماره ۱۰، صص ۲۷-۵۱.
- جلالی نائینی، سید احمد رضا و محمد رضا محمدی (۱۳۷۵)؛ "صادرات و رشد اقتصادی"، پژوهشنامه بازرگانی، شماره ۱، صص ۶-۳۶.
- حسینی نسب، سید ابراهیم و رضا غوچی (۱۳۸۶)؛ "تجارت خارجی و رشد بهره‌وری در صنایع کارخانه ای ایران"، فصلنامه پژوهشهای اقتصادی، سال هفتم، شماره اول، صص ۷۶-۹۲.
- سالواتوره، دومینیک، "تجارت بین الملل"، ترجمه: حمید رضا ارباب، نشر نی، تهران، ۱۳۸۳،

چاپ چهارم

- صنوبر، ناصر (۱۳۸۲)؛ "بررسی رابطه راهبردهای بازار- محصول و عملکرد صادر کنندگان ایرانی"، فصلنامه مطالعات مدیریت، شماره ۳۹، صص ۶۹-۹۹
- صنوبر، ناصر و صمد عالی (۱۳۸۲)؛ "بررسی رابطه بهره‌وری و صادرات در صنایع کشور". گزارش پژوهشی، سازمان صنایع و معادن استان آذربایجان شرقی
- عسگری، علی؛ علی حاجی نژاد؛ حسین اصغریپور و پرویز محمد زاده؛ "بهره وری صنایع روستایی در ایران" فصلنامه پژوهشهای اقتصادی، شماره ۱۴، صص ۳۳-۵۷
- عظیمی، سید رضا (۱۳۷۷)؛ "بررسی عوامل موثر بر نرخ رشد بخش‌های غیر نفتی با تاکید بر نقش تجارت خارجی در ایران"، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی دانشگاه شهید بهشتی.
- فرجادی، غلامعلی و محمد رضا لعلی (۱۳۷۶)؛ "تاثیر واردات کالاهای سرمایه‌ای و واسطه‌ای بر رشد اقتصادی ایران"، پژوهشنامه بازرگانی، شماره ۴، صص ۱-۲۸.
- کمیجانی، اکبر و بیژن صفوی (۱۳۸۵)؛ "بررسی اثر توسعه صادرات بر رشد بهره‌وری کل عوامل تولید: استان‌های تهران، اصفهان، آذربایجان شرقی و خراسان"، دو ماهنامه نامه مفید، سال دوازدهم، شماره ۵۴، صص ۳-۳۲.
- متوسلی، محمود (۱۳۷۸)؛ "بررسی رابطه رشد صادرات و رشد اقتصادی بر اساس آزمون علی گرنجر". فصلنامه پژوهشنامه بازرگانی، شماره ۱۲، صص ۱۵-۴۵.
- محسنی، رضا (۱۳۸۳)؛ "تباعات آزاد سازی تجاری بر رشد صنعتی در ایران"، شرکت چاپ و نشر بازرگانی، ۱۳۸۴، چاپ اول

- هژبر کیانی، کامبیز و داریوش حسنونند (۱۳۷۷)؛ "بررسی رابطه رشد صادرات و رشد اقتصادی". پژوهشنامه بازرگانی. شماره ۷، تابستان ۱۳۷۷، صص ۱-۲۴.
- یغمائیان، بهزاد (۱۳۸۰)؛ "بررسی تجربی رابطه میان صادرات، توسعه و رشد در کشورهای در حال توسعه"، فصلنامه پژوهش‌ها و سیاست‌های اقتصادی، سال دهم، شماره ۲۱، صص ۳-۴۴.

(ب) انگلیسی

- Castellani, David (2001). Export behavior and productivity growth: evidence from Italian manufacturing firms. Universita di Ancona ISE-Universita di Urbina.
- Dutta, D and ahmed. N (2001); "Trade liberalization and industrial growth in Pakistan: A Cointegration Analysis", Working paper, eacon 2001-40 the university of Sydney, Faculty of economics and business.
- Edwards, S,(1998) openness , Productivity and Economic growth: What do we Really Know; Economic Journal, Vol. 108, pp. 383-398.
- Filiztakin, A (2000); "Openness and Productivity growth hn Turkish Manufacturing", Sabanci University, Discussion paper series, No. 0104

- Fryges, H. and J. Wagner (2007). Export and productivity growth- First evidence from a continuous treatment approach. ZEW Discussion paper No. 07-032
- Keller, Wolfgang (2000). Do trade pattern and trade flows affect productivity? World bank economic review, vol. 14. No. 1, pp.1747
- Kim (2000); "Trade liberalization and productivity growth in korea manufacturing industries: price protection market power, and scale efficiency", Journal of development economics, Vol.62, pp.55-83
- Miller S.M and Upadhyay M.P (2000); "The effect of openness, trade orientation, and human capital on total factor productivity", Journal of Development economies, Vol. 63, pp.399-423
- Sharma. K (2000); "Liberalization and structural change: Evidence from Nepalese Manufacturing", Yale university and Charles strut university (Australia), center discussion paper, No.812.
- Yasar.M; Carl H.Nelson and Roderick M.Rejesus (2004); "the dynamics of eport and productivity at the plant level: A panel data error correction model(ECM) approach", Emory university;university of illinois and texas teach university.

Thesis Content Index

Surname: Tabatabaie	Name: Vahid
Title of Thesis: The Study of Impact of Export Intensity on Productivity Growth	
Supervisor(s): Parviz Mohamadzadeh, Ph.d.	Advisor(s): Naser Sanoubar, Ph.d.
Examiner(s):	
Degree: M.A	Major: Business Management
Field: International Business	
Higher Education Institution: Alghadir	
Graduation date:	Pages: 73
Keywords: Export intensity, Learning-by-exporting, Productivity growth	
JEL Codes: F14, F23, L60	
Abstract (in English): Most of previous empirical studies show that exporting does not necessarily improve productivity. In fact previous studies do not uphold this hypothesis that exporting firms have high productivity growth because of “Learning by exporting”. Maybe the main reason of this result is that the previous studies have compared exporting firms with non-exporting firms. While, non-exporting firms also can model from imported productions of foreign firms and benefit from modeling. So, comparing non-exporting firms with exporting firms for assessing the impact of exporting on productivity growth, can not be appropriate. This research has studied the impact of export intensity on productivity growth. In this study, the independent variable is	

export intensity and for measuring it, we have used “export- sales ratio” of exporting firms. For analyzing data, we have used “regression analysis”. The population of this study is exporting publicly - traded companies in Tehran securities and exchange market. The sample of this study is firms those export more than 10% of their total sales. This study uses extensive data over a period of four years that covers the years 2004-2007. The results show that export intensity has positive impact on productivity growth.

Ministry of Science, Research and Technology

ALGHADIR

Non-Governmental and Private Higher Education Institution

Thesis for receiving M.A. degree in:

Business Management

Title:

The Study of Impact of Export Intensity on Productivity Growth

Supervisor: Parviz Mohamadzadeh. Ph.d.

Adviser: Naser Sanoubar ,Ph.d.

Researcher:

Vahid Tabatabaie

June 2009